

LEGE

Nr. 473 din 25.06.1999

privind transplantul de organe și țesuturi umane

Publicat : 26.08.1999 în Monitorul Oficial Nr. 094

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege stabilește condițiile și reglementează relațiile legate de transplantul de organe și țesuturi umane în scopul garantării dreptului cetățenilor la ocrotirea sănătății, a integrității lor corporale, la protejarea demnității și identității tuturor ființelor umane, precum și a altor drepturi și libertăți fundamentale referitoare la ocrotirea sănătății.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi se definesc următoarele noțiuni:

transplant de organe și țesuturi umane - metodă terapeutică de salvare a vieții și de restabilire a sănătății oamenilor care constă în înlocuirea organelor și țesuturilor lor compromise cu structuri similare sănătoase și care se efectuează în conformitate cu legislația națională, drepturile omului și principiile umanismului, proclamate de comunitatea internațională;

organe și țesuturi umane - formațiuni anatomice, care nu definesc trăsăturile caracteristice ale personalității unui individ;

prelevare de organe și țesuturi umane - recoltare de organe și țesuturi umane sănătoase, morfologic și funcțional, în vederea realizării unui transplant;

donator în viață - persoană, compatibilă genetic cu potențialul recipient, care donează benevol propriile organe și/sau țesuturi pentru realizarea unui transplant;

recipient (primitor) - persoană căreia în scop terapeutic i se efectuează un transplant de organe și/sau țesuturi umane.

Articolul 2. Condițiile și modul de realizare a transplantului

(1) Transplantul de organe și țesuturi prelevate de la donatorul în viață sau de la cadavru se efectuează numai în cazul în care păstrarea vieții bolnavului (recipientului) sau restabilirea sănătății lui nu pot fi garantate prin alte metode medicale.

(2) Prelevarea de organe și țesuturi de la donatorul în viață în scop terapeutic este admisibilă numai în cazul în care, conform concluziei consiliului medicilor specialiști, donatorului nu i se va pricinui o daună ce i-ar afecta considerabil sănătatea.

Articolul 3. Obiectele transplantului

(1) Obiectele transplantului pot fi inima, plămîinii, rinichii, ficatul, pancreasul, măduva osoasă, precum și alte organe și țesuturi. Lista acestora se stabilește de Ministerul Sănătății.

(2) Nu cad sub incidența prezentei legi organele, elementele lor și țesuturile ce contribuie la procesul de procreare a omului, inclusiv țesuturile reproductive (ovulul, sperma, ovarele, testiculele, embrionul), precum și sîngele și componentele lui.

Articolul 4. Restricțiile privind donatorii în viață

(1) Nu pot fi donatori în viață persoanele:

a) care nu au atins vîrsta de 18 ani (cu excepția prelevării de măduvă osoasă);

b) care suferă de o maladie periculoasă pentru recipient;

c) declarate, în modul stabilit, incapabile;

d) aflate în relații de dependență pe linie de serviciu sau altă dependență față de recipient.

(2) Este admisă, în mod excepțional, prelevarea țesutului regenerativ de la persoane incapabile și minori, în conformitate cu prevederile art.14.

Articolul 5. Instituțiile medicale în care se permite prelevarea, conservarea și transplantul de organe și țesuturi umane

(1) Prelevarea și conservarea de organe și țesuturi umane pentru transplant se permite numai în instituțiile medicale de stat.

(2) Transplantul de organe și țesuturi umane se permite numai în instituțiile medicale specializate, nomenclatorul cărora este stabilit de Ministerul Sănătății.

Articolul 6. Concluzia medicală privind necesitatea transplantului

Concluzia medicală privind necesitatea transplantului de organe și țesuturi umane este luată de către consiliul medicilor specialiști, în componența medicului-șef al instituției medicale (clinicii) în care se efectuează transplantul, medicului curant, chirurgului și anesteziștului, cu implicarea, în caz de necesitate, a altor specialiști consultanți.

Articolul 7. Consimțământul pentru transplant

(1) Realizarea transplantului de organe și țesuturi umane se admite numai cu consimțământul donatorului în viață și al recipientului.

(2) Pentru realizarea unui transplant de organe și țesuturi umane este necesar consimțământul scris al recipientului în stare de conștiință. Totodată, recipientul este prevenit de eventualele riscuri care pot surveni în urma intervenției chirurgicale.

(3) În cazul în care recipientul nu a atins vârsta de 18 ani sau este incapabil, transplantul se realizează cu consimțământul scris al părinților sau al reprezentantului lui legal, ori al instituției de tutelă și curatelă. În măsura în care este posibil, consimțământul persoanelor incapabile și a minorilor privind transplantul este decisiv.

Pentru minori opinia lor la intervenția chirurgicală respectivă va fi luată în considerație ca un factor determinant, proporțional cu vârsta sau gradul de maturitate.

(4) Transplantul de organe și țesuturi umane fără consimțământul recipientului, al părinților lui sau al reprezentantului lui legal, ori al instituției de tutelă și curatelă se efectuează doar în cazuri excepționale, când târăgănarea intervenției chirurgicale i-ar pune viața în pericol, iar obținerea consimțământului în timp util este imposibilă. Decizia în aceste cazuri se ia în scris de către consiliul medicilor specialiști, în componența prevăzută la art.6, numai în cazul constatării existenței unui organ sau țesut compatibil pentru efectuarea transplantului și este adusă la cunoștința părinților, rudelor apropiate, reprezentantului legal sau al instituției de tutelă și curatelă.

Articolul 8. Asigurarea donatorului în viață și a recipientului cu informația necesară privind transplantul

Instituția medicală este obligată să furnizeze atât donatorului în viață cât și recipientului informația necesară referitoare la scopul și natura intervenției chirurgicale, la consecințele și riscurile acesteia.

Capitolul II

PRELEVAREA DE ORGANE ȘI ȚESUTURI DE LA CADAVRU

Articolul 9. Prezumția consimțământului pentru prelevare

Prelevarea de organe și țesuturi de la cadavru este interzisă în cazul în care instituția medicală la momentul prelevării este informată că persoana respectivă în timpul vieții sau rudele ei apropiate ori reprezentantul ei legal s-au pronunțat împotriva prelevării de organe și țesuturi pentru transplant după moartea acesteia.

Articolul 10. Constatarea (confirmarea) decesului

(1) Organele și țesuturile destinate transplantului pot fi prelevate de la cadavru numai atunci când decesul a fost confirmat de consiliul medicilor specialiști, în a cărui componență este inclus un expert medico-legist.

(2) Concluzia de deces se ia în baza constatării morții ireversibile a creierului (moarte cerebrală).

(3) Dacă se prevede folosirea decedatului în calitate de donator, la diagnosticarea decesului este interzisă prezența medicilor-transplantologi și colaboratorilor, care asigură funcționarea serviciului de donare și sînt salarizați de acesta.

Articolul 11. Autorizarea prelevării de organe și țesuturi de la cadavru

(1) Prelevarea de organe și țesuturi de la cadavru se efectuează cu autorizarea conducătorilor instituției medicale respective, în condițiile legii.

(2) În cazul în care cadavrul necesită o expertiză medico-legală, prelevarea de organe și țesuturi se efectuează cu autorizarea expertului medico-legist.

Capitolul III PRELEVAREA DE ORGANE ȘI ȚESUTURI DE LA UN DONATOR ÎN VIAȚĂ

Articolul 12. Condițiile de prelevare

(1) Prelevarea de organe și țesuturi pentru transplant de la un donator în viață poate fi făcută numai în beneficiul terapeutic al recipientului și numai în cazul în care nu sînt disponibile organe și țesuturi corespunzătoare prelevate de la o persoană decedată, precum și atunci cînd nu există metode terapeutice alternative cu eficiență comparabilă.

(2) Prelevarea de organe și țesuturi de la un donator în viață se permite în următoarele condiții:

a) riscul la care va fi supus donatorul este inferior avantajului oferit recipientului;

b) donatorul a fost informat asupra eventualelor riscuri pentru sănătatea sa, legate de intervenția chirurgicală pentru prelevarea organului și/sau țesutului său;

c) donatorul și-a dat, în scris, liber și conștient, consimțămîntul pentru prelevarea organului și/sau țesutului său;

d) donatorul a fost supus unui examen medical minuțios și există concluzia consiliului medicilor specialiști privind posibilitatea prelevării de organe și/sau țesuturi pentru transplant.

(3) Prelevarea de organe și țesuturi de la donatorul în viață este permisă numai dacă acesta este compatibil genetic (mamă, tată, frate, soră) cu potențialul recipient, cu excepția prelevării de măduvă osoasă.

Articolul 13. Drepturile donatorului

(1) Donatorul care și-a dat consimțămîntul de a i se preleva organe și/sau țesuturi pentru transplant este în drept să ceară instituțiilor medicale respective o informație exhaustivă privind posibilele complicații pe care le poate declanșa intervenția chirurgicală pentru sănătatea sa.

(2) Intervenția chirurgicală pentru prelevarea de organe și/sau țesuturi de la donatorul în viață poate fi efectuată numai după ce acesta și-a dat consimțămîntul în mod liber și în stare de conștiență.

(3) Persoana menționată la alin.(2) își poate retrage liber și oricînd consimțămîntul, cu excepția cazurilor cînd medicii au început deja actul prelevării, iar stoparea lui și revenirea la poziția inițială sînt imposibile sau prezintă un pericol pentru sănătatea și viața donatorului.

(4) Donatorul care a donat organul și/sau țesutul pentru transplant este în drept de a beneficia de tratament gratuit în instituțiile medicale de stat în legătură cu intervenția chirurgicală suferită și la compensații pentru vătămări exagerate.

Articolul 14. Restricțiile privind prelevarea de organe și țesuturi de la un donator în viață

(1) De la donatorul în viață poate fi prelevat pentru transplant unul din organele pare, o porțiune din organ sau țesut, lipsa cărora nu provoacă dereglări ireversibile de sănătate.

(2) De la o persoană, care este în imposibilitatea de a-și da liber consimțămîntul, conform prevederilor art.12, nu pot fi prelevate organe și/sau țesuturi.

(3) În mod excepțional și în condiții de respectare a prevederilor legislației, prelevarea țesutului regenerativ de la o persoană aflată în imposibilitatea de a-și da liber consimțămîntul poate fi autorizată numai dacă sînt întrunite următoarele condiții:

a) nu există donator compatibil care poate să-și dea liber consimțămîntul;

b) recipientul este frate sau soră cu donatorul;

c) donarea face posibilă salvarea vieții recipientului.

Capitolul IV

RESPONSABILITATEA INSTITUȚIILOR MEDICALE

ȘI A PERSONALULUI ACESTORA

Articolul 15. Responsabilitatea instituțiilor medicale

Dacă sănătatea donatorului sau a recipientului a fost deteriorată din cauza nerespectării condițiilor și metodelor de prelevare a organelor și țesuturilor sau a condițiilor și metodelor de transplantare prevăzute de prezenta lege instituția medicală în cauză poartă răspundere materială față de persoanele nominalizate în conformitate cu legislația.

Articolul 16. Responsabilitatea personalului instituțiilor medicale

(1) Se interzice divulgarea de către medici și alți colaboratori ai instituțiilor medicale a informației despre donator și recipient.

(2) În caz de nerespectare a cerințelor prezentei legi și ale altor acte normative, medicii și alți colaboratori ai instituțiilor medicale poartă răspundere conform legislației în vigoare.

Articolul 17. Inadmisibilitatea vânzării organelor și țesuturilor umane

(1) Este interzisă:

a) vânzarea de organe și țesuturi umane de către instituțiile medicale, autorizate să efectueze prelevarea și conservarea organelor și țesuturilor de la cadavru;

b) scoaterea din țară a organelor și țesuturilor umane prelevate.

(2) Acțiunea prezentei legi nu se extinde asupra preparatelor și materialelor destinate transplantului, la pregătirea cărora se folosesc componentele țesuturilor.

Capitolul V

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 18

Guvernul:

în termen de 6 luni, va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în conformitate cu prezenta lege, precum și va elabora și va aproba, în baza prezentei legi, actele normative aferente;

în termen de 3 luni, va aduce propriile acte normative în conformitate cu prezenta lege;

va asigura revizuirea și anularea de către ministere și departamente a actelor normative care contravin prezentei legi;

va asigura elaborarea de către ministere și departamente a actelor normative care rezultă din prezenta lege și sînt necesare pentru implementarea ei.

PREȘEDINTELE

PARLAMENTULUI

Chișinău, 25 iunie 1999.

Dumitru DIACOV

Nr. 473-XIV.